

Stockholm den 16 september 2024

R-2024/1077

Till Socialdepartementet

S2024/00953

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 15 maj 2024 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten (SOU 2024:25).

Sammanfattning

Advokatsamfundet, som hänvisar till tidigare synpunkter i nu aktuella frågor som rör socialtjänsten,¹ har i huvudsak ingen erinran mot utredningens förslag.

Advokatsamfundet ställer sig positivt till de författningsförslag som presenteras i betänkandet, men vill särskilt lyfta fram ett antal synpunkter enligt nedan.

Synpunkter

Integritetsrisker kopplade till utökad anmälningsskyldighet

Förslagen om utökad anmälningsskyldighet och krav på att rapportera vissa förändringar eller brister till IVO, innebär att kommuner och utförare kan behöva dela känslig information om individer och verksamheter. Betänkandet behandlar inte tillräckligt hur denna informationshantering ska skyddas för att undvika sådana integritetskränkningar som omfattas av dataskyddsförordningen. Detta bör därför

¹ Se främst Advokatsamfundets remissyttrande den 7 november 2023 över departementspromemorian Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn (Ds 2023:15), remissyttrande den 8 november 2022 över promemorian Uppgiftsskyldighet för utförare inom socialtjänsten (S2022/02856), samt remissyttrande den 1 februari 2021 över betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47).

ytterligare analyseras och redovisas inom ramen för den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Sanktionssystem

Advokatsamfundet har i och för sig ingen erinran mot de sanktionsavgifter som föreslås ska införas, men anser att beloppen bör justeras. Betänkandet föreslår en avgift om 100 000 kr per överträdelse vid underlåtelse att inhämta registerutdrag samt en avgift om högst 500 000 kr vid överträdelser av villkor i tillståndet. För att sanktionssummorna över tid ska inflationsskyddas bör i stället prisbasbelopp användas. I fallet om underlåtelse att inhämta registerutdrag bör därmed anges att en avgift om 1,5 prisbasbelopp ska utgå.

Advokatsamfundet vill särskilt framhålla vikten av att IVO:s beslut om sanktionsavgifter ska gå att överklaga till allmän förvaltningsdomstol.

Lämplighetsprövning

Med anledning av att den vård och de insatser som utövare som träffas av betänkandet bedriver i flera fall sker genom tvång och i flera fall utan att brukaren gett uttryckligt samtycke, är det för Advokatsamfundet välkommet att lämplighetsprövningen även ska gälla den juridiska personen. Advokatsamfundet anser dock att en rutin bör införas, genom vilken en ny lämplighetsprövning ska göras i samband med att bolag byter styrelse och/eller ägare. Detta för att förhindra att olämpliga personer tar över verksamheten (jfr. betänkandets resonemang i avsnitt 9.8.2; särskilt avseendemöjligheten att hindra bulvanupplägg avseende vilande bolag.

Ojämlig behandling av privata och offentliga aktörer

Advokatsamfundet instämmer i det särskilda yttrandet av Anna Bergendal.² I likhet med vad som där anförs anser Advokatsamfundet att IVO torde ha lika stort intresse av att ta del av allvarliga brister hos utförare, oavsett om dessa är kommunala verksamheter eller privata utförare. Utredningens förslag i den delen bör därför ändras på så sätt att alla verksamheter ska behandlas på ett likvärdigt sätt.

² Se betänkandet s. 415 f.

Brist på positiva incitament

Betänkandets lösning på kommittédirektivets uppdrag har varit att lägga fokus vid kontroll, sanktioner och åtgärder för att korrigera brister. Advokatsamfundet saknar en analys och förslag avseende positiva incitament för att främja förbättring och innovation. Detta kan upplevas som en obalanserad strategi som missar möjligheter att belöna och lyfta fram verksamheter som fungerar väl eller strävar efter hög kvalitet.³

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander

³ I denna del instämmer därför Advokatsamfundet med Ulrika Lifvaks särskilda yttrande, s. 413 f.